

telijk lijd en van Zijne Godheid en van de goddelijke inspiratie van den Bijbel als voor de verdedigers van die waarheden gelijkelijk plaats zou zijn? Zou het Zijn bedoeling geweest zijn leugen en waarheid te verzoenen, en onder één dak broederlijk naast elkaar te doen wonen?

Willen de oecumenisten dat soms niet? Maar wat willen zij dan? Willen ze slechts wat Christus wilde, dat allen één zullen zijn in Hem, gelijk Hij in den Vader en de Vader in Hem? Wie zou dat niet willen? Maar meent men heusch dat te bereiken door maar zooveel mogelijk verschillende en strijdige richtingen in een verband te vereenigen? En door aan de waarheid, die al het verkeerde in al die richtingen veroordeelt, het zwijgen op te leggen, of althans te verbieden, dat naar die waarheid consequent gehandeld wordt?

Men vat den strijd m.i. verkeerd aan, wanneer men zegt: Wij moeten een eind aan die kerkelijke verdeeldheid maken, dus: niet al te zeer op ons stuk staan ten aanzien van de waarheid, die wij belijden, en van de kerkelijke regelen, die wij in gehoorzaamheid aan die waarheid voor ons kerkelijk leven ontworpen hebben. Dan keeren we ons terwille van de éénheid tegen het allerkostelijkste, wat ons de Heere heeft gegeven, en waarover wij bovendien niet de beschikking hebben, maar waaraan wij ons gehoorzaam hebben te onderwerpen. Als ik geloof, dat mijn Gereformeerde belijdenis een zoo zuiver mogelijke weergave is van de waarheid, ons in het Woord van God geopenbaard, dan moet ik daarvan niet alleen voor mijzelf niets willen verliezen; maar ik moet ook mijn best doen om te weerleggen en te bestrijden al wat daarvan verschilt. En als het gevolg van die handhaving der belijdenis en van die bestrijding van wat daarvan verschilt is, dat er Christenen zijn, die met mij niet in één kerkverband willen leven, dan moet ik dat accepteren liever dan dat ik terwille van die eenheid iets van de waarheid prijs zou geven, of ook iets zou inboeten van mijne vrijheid om die waarheid te beleven en te verdedigen.

Wij moeten niet doen, alsof de Heere door Zijn gebod tot den Vader om innerlijke eenheid tusschen Zijne discipelen aan ons de opdracht heeft gegeven om voor „kerkelijke” eenheid te zorgen. Die eenheid, waarom Hij bad, is een andere, betere, hoogere, is de ware eenheid. En voor die eenheid zorgt de Vader. Die eenheid bestaat. Die behoeven wij niet tot stand te brengen. En wij brengen die zeker niet tot stand door het met de belijdenis en de handhaving der waarheid minder nauw te nemen. Wij behooren die bestaande éénheid tot openbaring te brengen niet in de eerste plaats door alles wat zich Christen noemt bij elkaar te brengen in één kerkverband, maar — door lief te hebben allen, die, zij het met gebrek, de Waarheid liefhebben en doen. De liefde vereenigt ons met zulke mensen, ook als zij te goeder trouw van ons verschillen.

Met het bovenstaande wil ik, Gij begrijpt het reeds, dit zeggen, dat ik het niet onvoorwaardelijk eens ben met W. B. in het Zendingsblad als hij zegt, dat het „zoo uitermate gewenscht zou zijn, dat al de Christelijke Kerken op Midden- en Oost-Java, die zijn ontstaan door de actie der vier genoemde Zendingen (Ned. Zend. Gen., Salatiga- en Doopsgez. zending, en Zending v. d. Ger. K.) zouden kunnen komen tot een samenleving in één kerkverband”. Natuurlijk zou ook ik dat wenschelijk achten als dit mogelijk zou zijn op den grondslag van een zuiver Schriftuurlijke belijdenis en met een kerkregering, waarvoor de lijnen naar die belijdenis zuiver getrokken waren. Op die conditie ben ik ook voor samenleving in één kerkverband van alle bestaande richtingen en groepen bij U in Nederland. Maar ieder gevoelt, dat men met zulk een wensch niet op den bodem der werkelijkheid staat; en dat men, om zulk een doel na te streven, niet mag opzien tegen bestrijding van wat die belijdenis verwerpt en bestrijdt. Eenheid van alle Christenen in één verband te willen zonder bestrijding en uitwerping van wat principieel zich niet onder de waarheid wil voegen is een utopie. Of het komt neer op verloochening der Waarheid.

De eene Christelijke Kerk van Javanen op het gehele Javaansche taalgebied lijkt mij een utopie. Zij lijkt mij ook precies even wenschelijk als één kerkverband, dat alle Protestantsche Christenen in Nederland omvat, n.l. wenschelijk in het afgetrokken; gelijk men ook den hemel op aarde wenschen kan. In de gegeven omstandigheden durf ik niet zoo maar de wenschelijkheid van kerkelijke eenheid erkennen.

In ieder geval lijkt het mij niet de taak te zijn, die wij als zending Kerken hier op Java hebben, dat wij alles vermijden wat de totstandkoming van één Javaansche Christelijke Kerk zou bemoeilijken, en alles doen, wat dit doel zou bevorderen. Want onze zendingsopdracht luidt niet: Zorgt dat gij alle Christenen in één kerkverband bij elkander brengt; maar wel: Leert hen onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. Als wij aan die opdracht getrouw zijn, arbeiden wij ook aan de totstandkoming van de ware eenheid van allen, die door den Vader aan Christus gegeven zijn.

Ongetwijfeld is er op Java tusschen alle Christenen, die waarlijk Christenen zijn, iets van die eenheid. Een feit is, dat iemand, die door het geloof Christus aanneemt als Zijn Zaligmaker, in den regel ook begint met den Bijbel te erkennen als het Woord van God. In het algemeen kan men van de Christenen op Java wel zeggen, dat zij den Bijbel aanvaarden als Gods Woord.

Maar dat beteekent allermint, dat ze ook stuk voor stuk alles gelooven, wat in den Bijbel staat. Als dat zoo was, dan zouden Christenen in het allereerste sta-

Paaschzang

stijgt hemelwaarts, o jubelgalmen!
stijgt, lof- en dank- en zegespalmen!
de dood der zonde ligt geveld.
zingt, aarde, hemel, wereldsferen,
buigt neder, voor den heer der heeren,
den uit het graf verreezen held!
hij heeft, hij heeft volbracht!
aan hem zij lof en kracht!
hallelu jah!
't heelal verbreidt
zijn heerlijkheid,
aan hem behoort de macht.

wat zoude ons thans verschrikking geven?
laat de afgrond, laat zijn slaven beven
voor hem, die eeuwig, eeuwig leeft!
wij, christenen, zijn 's verwinnaars leden,
voor wie hij hel en dood vertreden
en zich in 't stof vernederd heeft.
voor ons is 't dat hij leed!
voor ons dat hij volstreed!
hallelu jah!
vermeeten, beeft,
die hem weerstreeft.
uw heer, uw overwinnaar leeft.

BILDERDIJK

dium van hun ontwikkeling juist de allerbeste Christenen wezen. Maar ieder weet, hoe vol ze vaak nog zitten van allerlei bijgeloof, en hoe gemakkelijk ze meegaan met allerlei wind van leer. Hun gebrek is, dat ze nog maar o, zoo weinig weten van wat in den Bijbel staat; en dat ze ook dwalingen, die hun geleerd worden, gemakkelijk als Bijbelsche Waarheid aanvaarden.

Denkt Gij, dat, als ergens een zending aan jeugdige Christenen leert, dat Jezus een voortreffelijk mensch was, wiens voorbeeld wij te volgen hebben, en die ons door zijn verheven voorbeeld op den weg tot den Vader leidt; denkt Gij, dat die Christenen, aan zulk onderwijs geloof slaande, er erg in hebben, dat zulks neerkomt op verwerping van het Evangelie. Zij zullen op de vraag, of zij het met den Bijbel eens zijn, evengoed volmondig ja antwoorden.

En evenzoo, wie op het stuk der kerkregering aan enkele mensen, aan wie zij den naam van synode geven, de opperste macht in de kerk toekennen, ook de macht om wetten en bepalingen te maken die in lijnrechten strijd komen met de Schrift, denkt Gij, dat die mensen U zullen vertellen, dat zij in dat opzicht Gods Woord verlaten? Geen sprake van. Zoo is hun dat niet voorgesteld. En om zelf de lijnen te trekken, die in Gods Woord voor de inrichting en regering der kerk gegeven zijn, daar zijn ze bij lange na nog niet aan toe.

Dus de mensen gevoelen zich wel gebonden aan Gods Woord, maar dit belet hun niet om heel iets anders te belijden en te doen, dan Gods Woord ons leert. En tenslotte geeft bij hen, als het op kiezen aankomt, de doorslag wat zij begonnen zijn te doen. Dit is voor hen de waarheid naar Gods Woord. Voor een betoog, dat zij zich daarin vergissen zijn ze heel moeilijk toegankelijk. Probeert het maar eens een Broeder in Holland, die U grif toestemt, dat de Bijbel Gods Woord is, te overtuigen dat de belijdenis en de kerkelijke praktijk van de kerkelijke organisatie, waartoe hij behoort, met Gods Woord in strijd is. In 99 van de 100 gevallen zal U dat niet gelukken. Hij dwaalt te goeder trouw. Daarom geloof hij niet, dat hij dwaalt.

Op die wijze is er, naar mijn innige overtuiging (en ik meen ook wel een beetje de kaart van het land te kennen) in de jonge Javaansche Kerken reeds zeer veel dwaling. En ik zou het voor de zuiverheid van het kerkelijk leven hier een groot gevaar achten, wanneer het aan mensen, die daarvoor willen ijveren, gelukte, om al die Christenen in een kerkverband te vereenigen. Onze Christenen van Midden-Java, die vergelijkenderwijze misschien de zuiverste opvatting van de waarheid, en het meest heldere inzicht in den rechten kerkvorm naar de Schrift hebben, zouden, binnen het ver-

band van zulk een organisatie heel spoedig hun invloed, en ook hun zuiverheid der beschouwing kwijt zijn. Want onze praktijk heeft dikwijls heel wat meer invloed op onze overtuiging, dan onze studie. Episcopalen blijven in den regel episcopalen omdat ze eenmaal episcopalen zijn, al zijn ze het nog zoo met U eens, dat wij aan de Waarheid van den Bijbel niet moeten tornen, evengoed als een Schriftgeloovig Roomsche Roomsche blijft, al staat hij vaak met zijn belijdenis naast Gods Woord.

Het is dus geen goede argumentatie, die zegt: Die Christenen op Java gelooven allemaal den Bijbel, dus is het nog wel mogelijk, dat ze elkander vinden in één organisatie, als wij (zending Kerken) er ons maar niet teveel mee bemoeien.

Als voorts gezegd wordt: „Ook is men één in de hoofdzak der belijdenis; alle Javaansche Kerken hebben de XII artikelen”, dan ben ik geneigd om te zeggen: Oeh kom, denkt Gij heusch, dat zulks voor werkelijke overeenstemming in de belijdenis van zooveel beteekenis is? Hoeveel Christenen hebben niet de XII artikelen, die niettemin kerkelijk mijlen ver uit elkaar liggen? Die XII artikelen hebben ze zelf toch niet opgesteld. Ze zeggen ze slechts na, elk op zijn manier, en vaak verstaan ze heel weinig van wat ze daarmee zeggen.

En dan wat die sterke drang betreft, die er volgens „kenners” leeft naar eenheid in de Javaansche Kerken, ik moet eerlijk zeggen (en ik leef toch ook 34 jaar onder Javaansche Christenen) dat ik daar maar weinig van merk. Ik meen dat die kerkelijke eenheid een mode-artikel is, dat evenals andere artikelen, waarvoor de noodige reclame gemaakt wordt, ook door niet-kenners voor deugdzaam wordt versleten. Maar zulks moet men dan op rekening van die reclame schrijven meer dan op de overtuiging van die mensen, die zoo'n oordeel tot het hunne maken.

K. VAN DIJK.

Naschrift. Dit schreef Ds K. van Dijk van Wonosobo in zijn Van Friesland's Zendingsblad van 6 Januari 1940. Een uitnemend woord ook voor nu, na ruim 8 jaar. Hier worden de lijnen recht getrokken, de quaesties goed gesteld. Het komt niet maar aan op organisatorische eenheid, doch op eenheid in gelooven en handelen naar de waarheid van Gods Woord. De Heere bad maar niet dat zij allen één zijn, doch: dat zij in ons één zijn. Hier gaat de waarheid voorop, het geloof in, en het leven naar Gods openbaring in de Heilige Schrift, over Goddrieëinig, en wat de Heere verder in Zijn Woord openbaart.

S. GREIJLDANUS.